

Sigurna cesta
udruga prometna preventiva mladih

Prometna preventiva od najranije dobi

Priručnik za odgojitelje, stručne suradnike
i ravnatelje u dječjim vrtićima

Autori:

Zlata Gunc
Tijana Vidović
Nenad Zuber

Zagreb, 2019.

NAKLADNIK

Sigurna cesta – udruga prometna preventiva mladih, Zagreb

ZA NAKLADNIKA

Dražen Belohradski

GLAVNI UREDNIK

mr.sc. Nenad Zuber, dipl.ing. prometa

TEHNIČKI UREDNIK

Krešimir Ivanković, dipl.oec.

RECENZENTI

dr.sc. Milan Matijević

mr.sc. Miron Huljak

Leonora Pavičić, odgojiteljica predškolske djece

REDAKTURA I LEKTURA

Dragica Prekrtić Zuber, prof.

CRTEŽI

Stiv Ćinik

FOTOGRAFIJE

Milivoj Gunc

ILUSTRACIJE

Likovni radovi djece Dječjeg vrtića I. B. Mažuranić, Zagreb

DIZAJN I PRIJELOM

Norma International d.o.o.

SLUŽBA IZDAVALAŠTVA

Dario Plaheti, ing.inf. dizajna

TISAK

Kerschoffset d.o.o.

NAKLADA

500 primjeraka

ZAHVALA

Ovaj Priručnik tiskan je uz pomoć
Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa
Republike Hrvatske

NAPOMENA

Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje korišteni u ovom Priručniku odnose se jednako na oba spola (muški i ženski) i na oba broja (jedinu i množinu), bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnosno u jednini ili množini.

COPYRIGHT

Bez odobrenja izdavača zabranjeno je umnožavanje, kopiranje ili prenošenje sadržaja ovoga Priručnika

Zahvala autora

Iako je u mnogim autorskom djelima posve uobičajeno pisanje zahvale na početku djela, možemo reći da mi, autori, nismo bili skloni tomu. Čak nam je to, slobodno rečeno, bilo i pomalo neobično. No, onda se dogodi nešto što opravda upravo takav postupak! I ne samo to, nego kad se osvrnemo na početak, na hrpe praznoga papira, brdo ideja, na prvotne nedovoljno jasne koncepcije u glavama, ali i na snažnu želju da napišemo nešto korisno – svjesni smo da bez našeg upornog rada, ali i pomoći i potpore značajnog broja ljudi oko nas ne bi bilo ostvarenja našega cilja. To je vrijedno zahvale svima koji su u proteklih pola godine odvojili svoje vrijeme i trud kako bi nam nesebično pomogli.

Prije svega želimo zahvaliti udruzi Sigurna cesta i Radnoj skupini za provedbu Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske koji su nam pružili priliku i bez čije pomoći ova knjiga ne bi ugledala svjetlo dana.

Zahvalni smo i svima koji su nam na bilo kakav, izravan ili neizravan način, pomogli u oblikovanju ideje, nastajanju, stvaranju i u izradi ove knjige: recenzentima, uredniku, lektorici, korektoru i redaktoru, ilustratoru kao i onima koji su uobličili izgled knjige koja je pred vama.

Posebno zahvaljujemo dr.sc. Sandri Antulić Majcen na iznimnoj pomoći. Gospođa Sandra je svojim znanstvenim i stručnim savjetima, nesebično, stručno i studiozno pomogla pri završnom oblikovanju ovoga teksta.

Bez djece Dječjeg vrtića *I. B. Mažuranić* iz Zagreba i njihovih crteža ova knjiga ne bi izgledala tako svježje, lepršavo i vizualno zanimljivo.

Također zahvaljujemo svima koji su nam tijekom stvaranja djela davali dobronamjerne i konstruktivne kritike i sugestije što je dodatno doprinijelo kvaliteti ovoga djela.

I na kraju, zahvalni smo svima onima u našoj neposrednoj blizini koji su nas trpjeli i koji su strpljivo čekali kraj svega ovoga – našim obiteljima!

Znajući da se u našoj državi, osim nekih nacionalnih institucija, organizacija i udruga, premalo subjekata sustavno i kontinuirano bavi razvitkom i promicanjem prometne preventive te unaprjeđenjem zaštite mladih u prometu, osnovana je udruga **Sigurna cesta – prometna preventiva mladih**¹, sa svrhom izrade strategije i provedbe projekata za promicanje prometne preventive mladih. UPPM je tako odlučila dati svoj doprinos u rješavanju problema globalne sigurnosti prevencijom i edukacijom kako bi se ublažile posljedice stradavanja najmlađih i mladih sudionika u prometu na cestama.

Riječ je o jedinstvenoj nacionalnoj udruzi čije je djelovanje vođeno misijom i vizijom, u skladu s globalnim i nacionalnim potrebama prevencije sustava cestovne sigurnosti, u cilju cjeloživotnog učenja i odgajanja najmlađih i najugroženijih sudionika prometa za sigurno i odgovorno sudjelovanje i kulturno ponašanje u prometu.

Misija Udruge Sigurna cesta i djelokrug rada jest edukacijom – jednom od najučinkovitijih mjera prevencije, utjecati na smanjenje smrtnosti i teških ozljeđivanja u prometnim nesrećama. Vizija Sigurne ceste je voditi na tom putu sprječavanja i smanjenja prometnih nesreća i ozljeđivanja.

Na ovako definiranoj koncepciji – misiji i viziji, temeljeni su konzistentni ciljevi kojima je utvrđena strategija djelovanja i konkretan rad Sigurne ceste. Proklamirani ciljevi Sigurne ceste su:

- promicati, razvijati i unaprjeđivati zaštitu mladih u prometu,
- povećati sigurnost prometa na cestama edukacijom odgojitelja, i odgojno – obrazovnih djelatnika –provoditelja aktivnosti u dječjim vrtićima,
- edukacijom izgrađivati pozitivne stavove i društveno prihvatljiva ponašanja u prometu,
- educirati predškolsku i školsku djecu sa svrhom kontinuiranog stjecanja prometnog znanja, prometne kulture i odgovornog ponašanja u prometu,
- utjecati na promišljanja i ponašanja te promjenu negativnih stavova i neprihvatljivih ponašanja mladih u prometu,
- utjecati na mlade, na njihova znanja, vještine i stavove što će pridonijeti njihovoj sigurnosti u prometu na cestama.

Metode, strategije i alati za što kvalitetniju realizaciju projekata Udruge Sigurna cesta zahtijevaju suradnju i uključenost nadležnih institucija, stručnih organizacija, tijela državne uprave, lokalne uprave i drugih društvenih subjekata, udruga, a poglavito županijskih timova prometne preventive u svim županijama Republike Hrvatske i Gradu Zagrebu. Svoje

¹Sigurna cesta udruga za prometnu preventivu mladih – UPPM, <https://www.sigurnacesta-ppm.hr/>

projekte Sigurna cesta planira i provodi u trajnoj i vrlo uspješnoj sinergiji i suradnji s partnerima: Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske, posebice s Radnom skupinom za provedbu Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske, Ministarstvom znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Agencijom za odgoj i obrazovanje, Centrom za vozila Hrvatske te drugim partnerima.

Sigurna cesta je zaslužna za inicijativu i izradu Strategije prometne preventive u dječjem vrtiću 2013. – 2020., koju je usvojila Radna skupina zadužena za provedbu i praćenje Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske, kao i za formiranje, koordinaciju i rad županijskih timova prometne preventive, organizaciju usavršavanja njihovih članova i dijela odgojitelja u dječjim vrtićima svih županija.

Tijekom proteklih godina Sigurna cesta je osmislila i provela nekoliko značajnih preventivno pedagoških projekata. **Projektom za promicanje, preventivu, razvitak i unaprjeđenje zaštite djece rane i predškolske dobi u prometu**, aktivno se, svrsishodno i učinkovito uključila u realizaciju ciljeva utvrđenih nacionalnom Strategijom prometne preventive u dječjim vrtićima. S ciljem zaokruživanja aktivnosti vezanih za isticanje potrebe osposobljavanja odgojitelja djece i mladih u cjelokupnom sustavu odgoja i obrazovanja, Sigurna cesta u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje uspješno realizira i projekt **Prometna preventiva djece rane i predškolske dobi u Republici Hrvatskoj**.

Projektom **Odgojitelji i roditelji partneri u prometnoj preventivi djece rane i predškolske dobi** obuhvaćeni su ranije oformljeni županijski timovi s ciljem stručnog usavršavanja odgojitelja te stjecanja i proširenja temeljnih znanja i iskustava u kreiranju planova za rad s roditeljima i djecom rane i predškolske dobi.

Posljednjih godina realizira se višegodišnji projekt **Prometna preventiva u predškolskim ustanovama** koji je prihvaćen i poduprt od strane Radne skupine za praćenje provedbe Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa RH, a provodi se u partnerstvu s Agencijom za odgoj i obrazovanje i Ministarstvom znanosti i obrazovanja.

U sklopu navedenih projekata Sigurna cesta organizirala je i provela s partnerima **četiri državna stručna skupa** za odgojitelje, stručne suradnike i ravnatelje dječjih vrtića iz svih županija Republike Hrvatske i Grada Zagreba. Prenoseći nove spoznaje vezane za sigurnost djece u prometu, izmjenjujući međusobna iskustva u radu s najmlađima, organizirajući stručne radionice, rasprave i međusobno informiranje Sigurna cesta može se pohvaliti da je s partnerima i visokokvalitetnim predavačima uspjela educirati i stvoriti eksperte u ovoj djelatnosti. Cilj je pomoći razvoju profesionalnih kompetencija odgojitelja u području odgoja za prometnu kulturu djece i potaknuti ih da svoja iskustva podijele s kolegama i tako postanu ambasadori na

promicanju prometnog odgoja i prometne kulture u onim dječjim vrtićima u kojima prometni odgoj nije ili je samo djelomično zastupljen.

Kako prometni odgoj i prometna kultura ne bi ostali samo na razini rada s ekspertima, članovima županijskih timova, Sigurna cesta i partneri žele uključiti što veći broj subjekata iz dječjih vrtića na području cijele države te stoga organiziraju i **regionalne stručne skupove** za stručno usavršavanje odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja za promišljanje, izradu programa prometne preventive i njegovu provedbu u dječjim vrtićima. Stručni skupovi i neposredni rad s osobama koje rade s djecom u dječjim vrtićima do sada su organizirani i provedeni za odgojitelje iz Međimurske županije, Varaždinske, Bjelovarsko – bilogorske i Koprivničko – križevačke županije. U vremenu koje je pred nama, obuhvatit će se odgojitelji dječjih vrtića i iz drugih županija.

Vezano za realizaciju programskih sadržaja, Sigurna cesta će nastaviti i u potpunosti realizirati projekt odgojno–obrazovnih i didaktički oblikovanih materijala Sigurno i mudro u prometu (Sigurno kretanje djece kao pješaka, djece putnika u osobnim vozilima i vozilima javnog prijevoza te djece kao vozača dječjih prijevoznih sredstava) kao i didaktičkih radnih listića vezanih za sigurnost u prometu.

Sigurna cesta nastoji učvrstiti svoju poziciju među vodećim subjektima koji skrbe o unaprjeđivanju cestovne prometne sigurnosti, pogotovo u radu s djecom predškolske i školske dobi u području prometne preventive te podizanju razine prometne kulture svih sudionika u prometu. Kontinuirani angažman Sigurne ceste na projektima prometne preventive predstavlja društveno odgovorno ponašanje od općeg društvenog interesa.

Sadržaj

1. Uvod	9
2. Sigurnost djece u prometu	12
2.1. Važnost cjeloživotnog učenja za povećanje sigurnosti u prometu	18
2.2. Odgovornost i edukacija roditelja	19
3. Sigurnost u prometu kao globalni problem	22
3.1. Osvrt na stanje sigurnosti u svijetu	23
3.2. Pregled strategija za povećanje sigurnosti u prometu	21
3.3. Desetljeće akcije za cestovnu sigurnost 2011.–2020.	29
3.4. Svjetske i nacionalne akcije, aktivnosti i kampanje vezane za sigurnost djece u prometu	31
4. Uloga prometne preventive u povećanju sigurnosti djece u prometu	42
4.1. Što je prevencija u prometu	42
4.2. Prometna preventiva i sigurnost djece u prometu	43
5. Propisi koji podržavaju provedbu prometne preventive u dječjim vrtićima	45
5.1. Propisi koji uređuju sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	45
5.2. Propisi koji uređuju sigurnost cestovnog prometa	50
6. Evaluacija u prometnoj preventivi	52
6.1. Pregled stručnih skupova prometne preventive za odgojitelje i stručne suradnike dječjih vrtića, u organizaciji udruge Sigurna cesta i AZOO	53
6.2. Vrednovanje Prvog državnog stručnog skupa prometne preventive	56
6.3. Vrednovanje Drugog državnog stručnog skupa prometne preventive	61
6.4. Vrednovanje prometne preventive na regionalnim stručnim skupovima	65
6.5. Samovrednovanje vlastitih kompetencija	67
7. Kreiranje programa prometne preventive dječjeg vrtića	78
8. Važnost odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi za prometnu kulturu i sigurnost u prometu	80

9. Osobitosti dječjeg razvoja i način učenja djece predškolske dobi	82
9.1. Razvojne karakteristike djece koje omogućuju učenje o prometu	83
9.2. Učenje predškolskog djeteta	84
9.3. Kako djeca uče o prometu u obitelji i vrtiću	85
10. Specifičnosti neposrednog prometnog okruženja dječjeg vrtića	87
10.1. Specifičnosti prometnog okruženja kao polazište u izradi programa prometne preventive vrtića	88
10.2. Prostorno–materijalni uvjeti nužni za realizaciju programa prometne preventive u dječjem vrtiću	82
11. Temeljne odrednice programa prometne preventive	90
11.1. Sadržajni okvir programa prometne preventive u dječjem vrtiću	91
11.2. Idejne smjernice za planiranje aktivnosti	92
12. Kompetencijski pristup u planiranju i provedbi prometne preventive u dječjem vrtiću	99
12.1. Očekivani ishodi učenja u području razvoja prometne kulture djece u godini prije polaska u školu	101
12.2. Proces od planiranja ciljeva do procjene ishoda učenja	108
13. Važnost suradnje s roditeljima	109
13.1. Svrhovitost rada s roditeljima	110
13.2. Što roditeljski odgoj čini nedovoljno efikasnim	110
13.3. Oblici suradnje s roditeljima	111
14. Suradnja s lokalnom zajednicom	113
15. Način praćenja, procjenjivanja, vredovanja i dokumentiranja programa prometne preventive vrtića	115
16. Strateško planiranje i izrada akcijskog plana prometne preventive	116
Zaključak	120
Dječja deklaracija za cestovnu sigurnost	123
Literatura	125
O autorima	132

Kratice i objašnjenja

AZOO – Agencija za odgoj i obrazovanje, <http://www.azoo.hr/>
BILTEN – Bilten o sigurnosti cestovnog prometa, [https://www.mup.hr/public/documents/Statistika/Bilten o sigurnosti cestovnog prometa za 2017. godinu.pdf](https://www.mup.hr/public/documents/Statistika/Bilten%20o%20sigurnosti%20cestovnog%20prometa%20za%202017.%20godinu.pdf)

DESETLJEĆE – Desetljeće akcije za sigurnost prometa 2011.–2020., „Decade of Action for Road Safety 2011–2020“

ETSC – European Transport Safety Council – Europsko vijeće za sigurnost prometa, <https://etsc.eu/>

EU – European Union – Europska unija, <http://europa.eu/>

FIA – Federation internationale de l'automobile – Međunarodna automobilistička federacija, <https://www.fia.com/>

HAK – Hrvatski autoklub, <https://www.hak.hr/>

IEA – The International Energy Agency, Međunarodna agencija za energiju, www.iea.org/

MZO – Ministarstvo znanosti i obrazovanja, <https://mzo.hr/>

MUP RH – Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, <https://www.mup.hr/>

NPSCP – Nacionalni program sigurnosti Cestovnog prometa Republike Hrvatske, <https://npscp.hr/>

OECD – Organisation for Economic Cooperation and Development, Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj, <http://www.oecd.org/>

PIRLS – Progress in International Reading Literacy Study, Međunarodna studija napretka čitanja i pismenosti – procjena pismenosti, <https://www.iea.nl/pirls>

PISA – Programme for International Student Assessment, Međunarodna istraživanja procjene znanja i vještina petnaestogodišnjih učenika pod pokroviteljstvom OECD-a, <http://www.oecd.org/pisa/>

SIGURNA CESTA – Udruga za prometnu preventivu mladih – **UPPM**, <http://www.sigurnacesta-ppm.hr/>

TIMSS – Trends in International Mathematics and Science Study, Međunarodno istraživanje trendova u znanju matematike i prirodoslovlja, <https://nces.ed.gov/timss/>

UNICEF – United Nations International Children's Emergency Fund – Fond Ujedinjenih naroda za djecu, <https://www.unicef.org/>

UN – United Nations – Ujedinjeni narodi, <http://www.un.org/>

WB – World Bank – Svjetska banka, <https://www.worldbank.org/>

WHO – World Health Organization – Svjetska zdravstvena organizacija, www.who.int/

ZSCP – Zakonom o sigurnosti prometa na cestama Republike Hrvatske, <https://www.zakon.hr/z/78/Zakon-o-sigurnosti-prometa-na-cestama>

1. Uvod

Svaka razvijena zemlja nastoji stradanja u prometu svesti na najmanju moguću mjeru. To mora biti i jest dugoročni cilj svake zajednice koja sigurnost shvaća kao društvenu kategoriju. Svesti stradanja u prometu i broj prometnih nesreća uopće na najmanju moguću mjeru, znači utvrditi niz konzistentnih, kvantitativnih i kvalitativnih ciljeva koji određuju strategije djelovanja od nacionalne do lokalne razine. Gubitci od prometnih nesreća (poginuli, povrijeđeni, traumatizirani u najširem smislu, materijalne štete i štete nanesene okolišu) ogromni su i predstavljaju značajan društveni, gospodarski i zdravstveni problem.

Zbog svega navedenoga, zaštita sudionika prometa danas prerasta u univerzalnu odgovornost i nadilazi granice pojedinih zemalja poglavito zbog intenzivne mobilnosti koja jest nedvojbeno univerzalna kategorija. Temeljem ovakvoga promišljanja posve je razumljivo i očekivano da se na nacionalnoj razini utvrđuje sustav vrijednosti i propisuje minimum standarda koji uređuju elemente prometnog sustava i daju mu posve razvidnu društvenu dimenziju (harmonizacija propisa, nadzor prometa, sankcije), tehničku dimenziju (ceste i oprema, tehnička ispravnost vozila, ekološki standardi), obrazovnu dimenziju (znanja i vještine) i psihološku dimenziju (ponašanja i stavovi).

Zakonom o sigurnosti prometa na cestama Republike Hrvatske propisuje se da je Ministarstvo znanosti i obrazovanja dužno u odgojno-obrazovne programe, počevši od predškolskih ustanova, uvrstiti sadržaje primjerene dobi, a koji imaju za cilj osposobljavanje za sigurno sudjelovanje u prometu te promicanje i podizanje razine prometne kulture².

² Zakon o sigurnosti prometa na cestama Republike Hrvatske. Narodne novine, 67/08., čl. 3. st. 2.

U stručnim dokumentima koji su smjernice za odgojno – obrazovni rad u predškolskim ustanovama ne postoje konkretno definirane zadaće koje bi omogućile primjerenu edukaciju odgojitelja i djece rane predškolske dobi iz područja prometne preventive. Do sada su takve procjene, hoće li se baviti prometnim odgojem i obrazovanjem u dječjem vrtiću, bile prepuštene odgojiteljima i stručnim suradnicima te ravnatelju dječjeg vrtića.

Analizirajući provođenje prometnog odgoja i obrazovanja u predškolskim ustanovama poznato je kako postoje neke ustaljene aktivnosti MUP-a, što je pohvalno, ali i nedovoljno ako se želi s najmlađima u dječjim vrtićima sustavno, učinkovito i svrsishodno učiti o prometu, raditi na povećanju razine prometne kulture, odgajati ih za odgovorno ponašanje u prometu, izgrađivati pozitivne stavove o prometu te kod njih izgrađivati navike za sigurno sudjelovanje u prometu.

Potreba za stručnim usavršavanjem što većeg broja odgojitelja i drugih odgojno-obrazovnih djelatnika od strane prometnih i drugih stručnjaka nametnula se sama od sebe. Svi dosadašnji pokušaji integracije elemenata prometnog odgoja u rad s najmlađima ovisili su o educiranosti, osviještenosti, sklonosti i samoprocjeni odgojitelja u kojem obimu će djeca u njihovom dječjem vrtiću stjecati znanja iz prometnog odgoja. Imajući to u vidu, nametnula se potreba za cjelovitim i jedinstvenim pristupom prometnom odgoju poštujući razvojne sposobnosti i interese djece, situacijske poticaje i specifičnosti djetetove neposredne okoline.

Promet je izuzetno dinamična kategorija, a sigurnost sudionika prometa ugrožena je zbog niza varijabli koje utječu na tu sigurnost. Kako prevenirati stradanja u prometu na cesti, ne može se brzo, lagano i jednostavno naučiti. Ne postoji za to škola. O prometu se uči cijeli život, a za sigurno sudjelovanje u prometu odgaja se od najranije mladosti.

Davno je poznata činjenica kako znanja o prometu, vještine i sposobnosti sudionika prometa djeluju puno manje na razinu sigurnosti od negativnih stavova o prometu ili neodgovornog ponašanja sudionika prometa. Upravo ovo drugo generator je intenzivnog sukobljavanja i prekomjernog stradanja u prometu.

Kako se pozitivni stavovi i odgovorno ponašanje u prometu gradi od najranije dobi, tako je i cjeloživotno prometno odgajanje i obrazovanje iznimno važno i značajno za svaku zajednicu koja skrbi o sigurnosti i zaštiti svojih građana. Spoznavši da postoji „praznina“ u cjeloživotnom učenju najmlađih o prometu, Sigurna cesta svojim projektima želi „tu prazninu popuniti“.

Sigurna cesta želi doprinijeti razvoju standarda odgoja i obrazovanja za promet, umnožiti dobru praksu onih koji već predano rade na prometnoj kulturi najmlađih i prenositi je odgojiteljima i drugim osobama koje žele, ali ne znaju kako, provoditi prometnu preventivu u radu s djecom predškolske dobi.

Sigurna cesta smatra da je prometna preventiva ključna za povećanje sigurnosti cestovnog prometa, tako da je rad na razvoju prometne preventive imanentan i isprepleten sa svim ostalim aktivnostima Udruge.

Dakle, ovaj priručnik je namijenjen odgojiteljima, stručnim suradnicima i ravnateljima u dječjim vrtićima koji već rade s djecom predškolske dobi na odgoju za sigurno i odgovorno ponašanje u prometu ili bi željeli raditi ali, ne znaju što i kako, a može biti koristan i roditeljima djece predškolske dobi.

Potreba za izdavanjem jednog ovakvog korisnog materijala nesporna je. Ovaj priručnik ne treba shvaćati kao predložak koji treba kopirati već podsjetnik koji nudi ideje što se, zašto i kako može raditi s djecom u dječjem vrtiću kako bi se razvila njihova prometna kultura, a time i povećala sigurnost najmlađih u prometu.

2. Sigurnost djece u prometu

Sudionik u prometu je najvažnija karika u lancu sigurnosti prometa na cestama, bez obzira na primijenjene tehničke mjere i efikasnost politike. Sigurnost prometa na cestama ovisi prvenstveno o ponašanju sudionika u prometu. Zbog toga su odgoj, obrazovanje te primjena i usuglašavanje zakona osnova za postizanje cilja³.

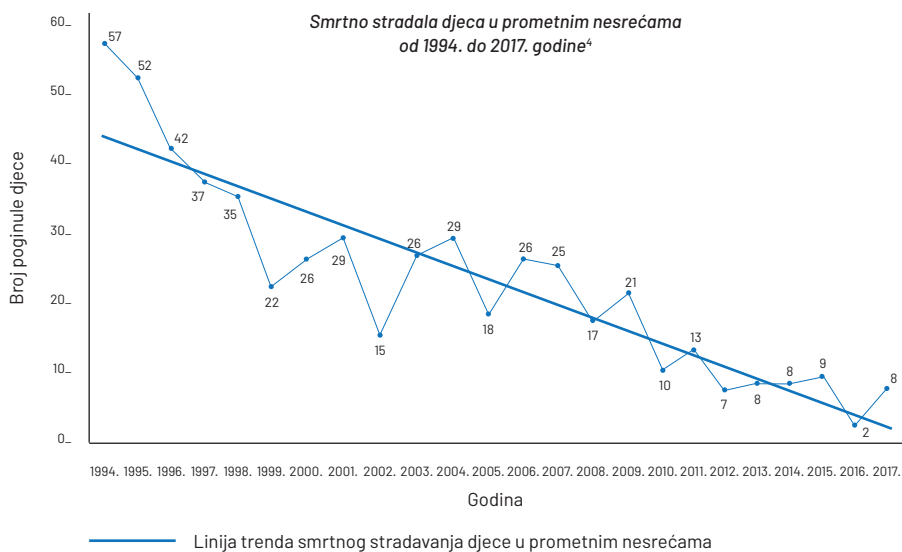
Sigurnost prometa u pravilu se promatra kroz prizmu nesigurnosti u prometu, odnosno prema podacima o broju prometnih nesreća, stradanja, ozljeđivanja, prometnih prekršaja te materijalnoj šteti i sl.

Posljedice stradanja u prometu i njihova težina u uskoj su vezi sa zaštićenošću sudionika prometa. U tom kontekstu ljestvica zaštićenošći sudionika cestovnog prometa ide od pješaka, vozača bicikla, vozača mopeda, skutera ili motocikla, vozača automobila i putnika u automobilu, vozača teretnog automobila, do vozača autobusa i putnika u autobusu.

U skupini pješaka djeca su nedvojbeno najmanje zaštićena i najrizičnija skupina sudionika u prometu. Dovodeći u korelaciju stradavanja u prometu i nedovoljno prometno obrazovanje djece to ostavlja dovoljno mjesta za stalnim odgojem, nadogradnjom znanja, razvojem pozitivnih stavova, sigurnosnih navika i prometne kulture.

Prometne nesreće jedan su od glavnih uzroka smrti djece u Republici Hrvatskoj. Najugroženija su djeca predškolske i školske dobi kada su u ulozi pješaka, a osobito kada su putnici u vozilima roditelja. Odgovornost za stradavanje djece pješaka u prometu, u najvećoj mjeri, snose neodgovorni vozači osobnih automobila i to najčešće zbog neprilagođene brzine, osobito u blizini škola, dječjih vrtića i igrališta. Za sve veći broj djece koja stradavaju u svojstvu putnika, odgovornost snose najčešće roditelji.

Broj poginule djece u prometu u proteklim godinama ima trend smanjenja. No svako odgovorno društvo teži nultom stupnju tolerancije na stradavanje djece u prometu.

Uvidom u podatke iz tablice koja slijedi, razvidno je kako stradavanja u prometu rastu s porastom dobi sudionika prometa. Postotak smrtnog stradavanja predškolske djece u ukupnoj populaciji iznosi 1,2%, teško ozlijeđene djece 1%, a lakše ozlijeđenih je 2,4%⁵.

⁴ Podatke ustupilo Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo policije

⁵ Bilten o sigurnosti cestovnog prometa u 2017. (2918) Zagreb: MUP RH (str. 43)

Dobna struktura nastradalih sudionika u 2017. godini⁶

<i>Dob sudionika</i>	<i>Poginuli</i>				<i>Ozlijeđeni</i>	
	<i>ukupno</i>	<i>%</i>	<i>teško</i>	<i>%</i>	<i>lakše</i>	<i>%</i>
Nepoznato			1	0,0	5	0,0
do 6 godina	4	1,2	28	1,0	283	2,4
7-13 godina	4	1,2	82	3,0	564	4,8
14-17 godina	5	1,5	110	4,0	501	4,2
18-24 godina	48	14,5	407	14,7	2.229	18,8
25-34 godine	48	14,5	426	15,3	2.447	20,7
35-44 godine	50	15,1	412	24,8	1.578	13,3
45-54 godine	50	15,1	417	15,0	1.578	13,3
55-64 godine	43	13,0	386	13,9	1.302	11,0
65 i više godina	79	23,9	507	18,3	992	8,4
<i>Ukupno</i>	331	100,0	2.776	100,0	11.832	100,0

Iz tabličnog prikaza koji slijedi razvidno je da je u skupini djece do 13 godina najveći postotak stradavanja djece u svojstvu putnika u vozilu (62,5% smrtno stradalih, 41,8% teško ozlijeđenih i 66,9% lakše ozlijeđenih) što ukazuje na problem neodgovornosti roditelja kod prijevoza vlastite djece.

Nastradala djeca (do 13 godina) u 2017. godini⁷

<i>Svojstvo djeteta u prometu</i>	<i>Poginuli</i>				<i>Ozlijeđeni</i>	
	<i>ukupno</i>	<i>%</i>	<i>teško</i>	<i>%</i>	<i>lakše</i>	<i>%</i>
Vozači	1	12,5	23	20,9	81	9,6
Putnici	5	62,5	46	41,8	567	66,9
Pješaci	2	25,0	41	37,3	199	23,5
Ostali						
<i>Ukupno</i>	8	100,0	110	100,0	847	100,0

Usporedimo li podatke (u tablici koja slijedi) stradavanja djece u prometnim nesrećama u 2018. godini s podacima iz 2017. godine, uočljivo je znatno bolje stanje sigurnosti djece u prometu.

⁶ Podatke ustupilo Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo policije

⁷ Ibidem

U svojstvu vozača u 2018. poginulo je dvoje djece, za razliku od 2017. u kojoj je poginulo jedno dijete. Broj zadobivenih teških tjelesnih ozljeda (TTO) smanjen je za preko 39%, a broj lakših tjelesnih ozljeda (LTO) smanjen je za preko 8%.

U svojstvu putnika rezultati su još bolji jer je broj najtežih stradanja – broj smrtno stradale djece smanjen za 80%. Broj zadobivenih teških tjelesnih ozljeda (TTO) smanjen je za preko 19%, a broj lakših tjelesnih ozljeda (LTO) smanjen je za preko 14%.

U svojstvu pješaka, u 2018. godini, nema smrtno stradale djece. Broj zadobivenih teških tjelesnih ozljeda povećan je za preko 41%, a broj lakših tjelesnih ozljeda smanjen je za preko 6%.

Vjerujemo da provedbom prometne preventive u radu s djecom od najranije dobi i s njihovim roditeljima, možemo doprinijeti još boljim rezultatima u budućnosti.

Stradavanje djece u prometnim nesrećama prema svojstvu sudionika u 2017. i 2018. godini

		VOZAČ	UDIO U UKUPNOM BROJU NASTRAĐALE DJECE	PUTNIK	UDIO U UKUPNOM BROJU NASTRAĐALE DJECE	PJEŠAK	UDIO U UKUPNOM BROJU NASTRAĐALE DJECE	UKUPNO NASTRAĐALO DJECE
2017.	POGINULI	1	12,5%	5	62,5	2	25,0	8
	TTO	23	20,9%	46	41,8	41	37,3	110
	LTO	81	9,6%	567	66,9	199	23,5	847
	UKUPNO PO SVOJSTVU	105	10,9%	618	64,0	242	25,1	965
2018.	POGINULI	2	66,7%	1	33,3	0	0,0	3
	TTO	14	12,8%	37	33,9	58	53,2	109
	LTO	74	9,9%	487	65,2	186	24,9	747
	UKUPNO PO SVOJSTVU	90	10,5%	525	61,1	244	28,4	859
2018./2017. +/- %	POGINULI	100,0%		-80,0%		-100,0%		-62,5%
	TTO	-39,1%		-19,6%		41,5%		-0,9%
	LTO	-8,6%		-14,1%		-6,5%		-11,8%
	UKUPNO PO SVOJSTVU	-14,3%		-15,0%		0,8%		-11,0%

Prometne nesreće prepoznate su danas kao značajan javnozdravstveni problem i u visokorazvijenim zemljama, kao i u nerazvijenim zemljama svijeta.

Prometna nesreća slučajan je događaj koji se može izbjeći, a nastaje zbog nepovoljnog odnosa različitih okolnosti (varijabli) i poremećaja u sustavu sigurnosti (poremećaja u suodnosu sudionika sustava sigurnosti: vozača, infrastrukture, vozila i okružja u kojemu se promet odvija).

Europski dokument „Youth and road safety in Europe“⁸ ukazuje kako svake godine 32 000 mladih ljudi (mlađih od 25 godina) biva ozlijeđeno u prometu na cestama. Stradavanja u prometu su treći vodeći uzrok smrti mladih. Među mladima koji su smrtno stradali, pola njih je bilo u ulozi pješaka, dok oni od 15 do 24 godine uglavnom umiru kao vozači ili suvozači automobila ili motocikala. Smrtnost na cestama je samo vrh ledenog brijega. Ozljeđivanja u prometu na cesti i problem invalidnosti također su veliki problem zbog visokih troškova bolničkog liječenja te vrlo visokih troškova koje država ima kao posljedicu stradavanja na prometnicama.

Statistički podaci Svjetske zdravstvene organizacije (iz tablice koja slijedi) pokazuju da je za djecu u dobi od pet do devet godina stradavanje u prometu na cestama u Europi vodeći uzrok smrtnosti, a za djecu od jedne do četiri godine stradavanje u prometu je na petom mjestu uzroka smrtnosti.